

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ЛУПІНІС МАР'ЯНА ІВАНІВНА

УДК 330.322:330.341.1

**МЕХАНІЗМ І ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МИКУЛИНЕЦЬКИЙ БРОВАР»)**

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль
2019

Дипломною роботою за освітнім ступенем «магістр» є рукопис

Роботу виконано на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: доктор економічних наук, професор
Мариненко Наталія Юріївна,
професор кафедри економіки та фінансів,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Білоус Ольга Степанівна,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 23 грудня 2019 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії №59 у Тернопільському національному технічному
університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46008, м. Тернопіль, вул.
Білогірська, 50, навчальний корпус №10.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи. Розвиток інноваційного процесу можливий лише на основі активізації інвестиційної діяльності, яка є нереальною, якщо існує недосконале правове поле, нормативно-правова база не стимулює інноваційний процес і не гарантує прав його учасників.

Активізація інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання є неодмінною рисою їх функціонування в сучасних умовах, адже реалізація такого розвитку залежить від наявності й доступності різноманітних джерел інвестиційних ресурсів. Однак, можливості підприємств щодо впровадження інновацій різні, що зумовлено передусім існуючими ресурсними обмеженнями, особливо фінансовими.

Актуальність теми даної роботи полягає в тому, що забезпечення належного інвестиційного забезпечення інноваційного процесу – одне з основних завдань інноваційної діяльності підприємства. Разом з тим, це завдання є складним і має свої особливості, адже розроблення будь-якої інновації потребує значних обсягів інвестиційних ресурсів, а інвестиції в інноваційну діяльність, особливо у створення перших зразків інноваційного продукту, належать до категорії «ризикового капіталу». Ефективність інвестицій значною мірою залежить від нововведень, реалізованих у інвестиційному об'єкті, а з іншого боку – ступінь інноваційного розвитку підприємства корелюється із капіталовкладеннями на дослідження і впровадження їх результатів.

Питання, пов'язані із інноваційною діяльністю, були предметом наукових пошуків Й. Шумпетера, М. Туган-Барановського, М. Кондратьєва, С. Кузнеця, П. Друкера, Р. Солоу. Вирішенню окреслених питань свої наукові праці присвятили вітчизняні вчені І. Алексєєв, О. Амоша, Ю. Бажал, О. Барановський, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриньов, М. Долішній, С. Ілляшенко, О. Кириленко, О. Кузьмін, О. Лапко, І. Лютий, С. Покропивний, Л. Федулова, Д. Черваньов, А. Чухно, Н.

Мета роботи: дослідження механізмів та джерел здійснення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності на ТОВ «Микулинецький Бровар».

Об'єкт, методи та джерела дослідження. Об'єктом дослідження є виробничо-господарська діяльність та процеси інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Микулинецький Бровар».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Методи дослідження: діалектики, аналізу, синтезу, дедукції, табличний та графічний методи, фінансовий та економічний аналіз господарської діяльності підприємства, а також економіко-математичне моделювання і кореляційно-регресійний аналіз.

Інформаційна база дослідження бере за основу діючі вітчизняні законодавчі та нормативні акти, міжнародні стандарти бухгалтерського

обліку, наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів, матеріали періодичної преси, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «Микулинецький Бровар», результати самостійних авторських досліджень ринку, дані з мережі Інтернет.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- виявити сутність, класифікацію та структуру інвестиційної й інноваційної діяльності підприємства;
- ознайомитися із джерелами, видами та формами інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств;
- проаналізувати й оцінити техніко-економічні та фінансові показники діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар»;
- сформулювати рекомендації щодо удосконалення управління інноваційною діяльністю на ТОВ «Микулинецький Бровар»;
- встановити основні тенденції функціонування та розвитку галузі, представником якої є досліджуване підприємство, а також елементи зовнішнього середовища, що чинять вплив на нього;
- обґрунтувати економічну ефективність впровадження запропонованого проекту щодо розширення сфери діяльності товариства;
- ознайомитися із організацією і фінансуванням заходів охорони праці на ТОВ «Микулинецький Бровар», а також із основними заходами щодо підвищення стійкості роботи, які здійснюються на ТОВ «Микулинецький Бровар».

Наукова новизна обґрунтованих магістрантом положень і рекомендацій, що виносяться на захист, полягає у тому, що запропоновано проект щодо розширення сфери діяльності підприємства за рахунок впровадження інновацій через залучення інвестицій для закупівлі високотехнологічної техніки і здійснено його економічне обґрунтування.

Практичне значення отриманих результатів дипломної роботи полягає у можливості реалізації запропонованого інноваційного проекту щодо розширення сфери діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар».

Апробація результатів дослідження. Основні положення і висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на VII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (м. Тернопіль, 27-28 листопада 2019 року).

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, шести розділів, висновків та пропозицій загальним обсягом 105 сторінок, списку використаних джерел із 126 найменувань, 5 додатків (обсягом 33 сторінки). Робота містить 9 таблиць та 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, здійснено огляд літературних джерел, що стосуються питань інноваційної та інвестиційної діяльності промислових підприємств, визначено мету, об'єкт, предмет,

методи і наукову новизну дослідження, охарактеризовано основні завдання, які необхідно вирішити.

В розділі «Теоретико-методичні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств» здійснено аналіз наукової літератури за тематикою дослідження, обрано його напрями та висвітлено загальні методики й основні методи дослідження. У даному розділі розкрито теоретико-методичні засади інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства, встановлено економічну сутність категорій «інвестиції», «інвестиційне забезпечення», «інновації» тощо та подано їх класифікацію, проаналізовано види, форми та джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Встановлено, що інновації забезпечують необхідну якість інвестицій, структурну перебудову економіки й суспільства. Одним із основних завдань інноваційної діяльності підприємства є забезпечення належного інвестиційного забезпечення інноваційного процесу. Однак, це завдання є складним і має свої особливості, зокрема, розроблення будь-якої інновації потребує значних обсягів інвестиційних ресурсів, а інвестиції в інноваційну діяльність, особливо у створення перших зразків інноваційного продукту, належать до категорії “ризикового капіталу”.

У розділі «Аналіз та оцінювання техніко-економічних і фінансових показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар» подано характеристику профілю його діяльності, проаналізовано її виробничо-господарські елементи, а також стан ділової активності підприємства. Показник чистого доходу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) продемонстрував позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду: він зріс на 79146 тис. грн. (115,87%) у 2017 році порівняно із 2013 роком. Зафіксовано збільшення прибутку підприємства на 2489 тис. грн. у 2017 році порівняно із попереднім. Собівартість робіт при цьому у 2017 році зросла на 14035 тис. грн. у порівнянні до 2016 року. Відбулося також зростання рентабельності підприємства в цілому з 6,21% у 2016 році до 7,77% у 2017 році, хоча у 2013 році значення цього показника було 24,91%.

У структурі активу балансу оборотні активи переважають необоротні у два рази. Найбільшу питому вагу в структурі всіх активів підприємства займають основні засоби. В структурі пасивів підприємства переважає власний капітал, що є позитивним явищем. Зростання частки власного капіталу в структурі всіх пасивів підприємства відбулося за рахунок зростання суми зареєстрованого пайового капіталу (+888,18%) та нерозподіленого прибутку (+18,83%). Найбільшу питому вагу в операційних витратах займають матеріальні витрати – 66,92 % у 2017 році, другим за вагою елемент операційних витрат – це амортизація, яка склала 10,47% від загальної структури витрат у 2017 році.

Встановлено, що можливим є підвищення фінансової стійкості та стабільності досліджуваного підприємства.

У розділі «Вектори удосконалення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар» розроблено рекомендації щодо управління інноваційною діяльністю на підприємстві за рахунок покращення обліку інноваційних витрат для її здійснення. З метою управління ризиками підприємства, необхідно здійснювати прогнозування прибутковості підприємства. Згідно результатів здійсненого прогнозування, можемо зробити висновок, що за рахунок впровадження інновацій, зниження собівартості продукції, технічного переоснащення виробництва ТОВ «Микулинецький Бровар» може досягнути суттєвого зростання прибутку.

В розділі «Спеціальна частина» проаналізовано основні тенденції функціонування та розвитку пивоварної галузі, здійснено стратегічний аналіз діяльності підприємства, який дав змогу встановити його сильні та слабкі сторони, основні можливості та загрози, що чинять вплив на його діяльність. Наведено розподіл регіональних ринків за рівнем привабливості для досліджуваного підприємства у областях Західної України та надано рекомендації щодо вибору фінансової політики підприємства на ньому.

В розділі «Обґрунтування економічної ефективності» запропоновано проект щодо розширення сфери діяльності підприємства за рахунок впровадження інновацій через залучення інвестицій для закупівлі високотехнологічної техніки. Здійснене економічне обґрунтування доцільності впровадження проекту на досліджуваному підприємстві дало змогу встановити, що досягнути прогнозованої точки беззбитковості при розширенні такого бізнесу можна буде вже за перший рік його ведення, а сформований амортизаційний фонд дозволить оновити обладнання і працювати вже на отримання чистого прибутку.

У розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто питання організації і фінансування заходів з охорони праці на ТОВ «Микулинецький Бровар», забезпечення участі суб'єкта господарювання у державній системі моніторингу довкілля та основні заходи щодо підвищення стійкості робіт, які здійснюються на ТОВ «Микулинецький Бровар»

У загальних висновках до дипломної роботи описано запропоновані в роботі рішення, організаційно-технічні заходи, які забезпечують їх впровадження і результати реалізації.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі на основі дослідження теоретико-методичних основ інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства вироблено практичні рекомендації щодо удосконалення управління даним процесом. Основні висновки дослідження полягають у вирішенні поставлених завдань:

1. Активізація інвестиційних процесів інноваційного розвитку є неодмінною рисою функціонування суб'єктів господарювання в сучасних умовах. Інновації забезпечують необхідну якість інвестицій, структурну

перебудову економіки й суспільства та відкривають шлях новим продуктам і виробництвам – досконалішим і якіснішим.

2. Показник чистого доходу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) продемонстрував позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду: він зріс на 79146 тис. грн. (115,87%) у 2017 році порівняно із 2013 роком. Зафіксовано збільшення прибутку підприємства на 2489 тис. грн. у 2017 році порівняно із попереднім. Собівартість робіт при цьому у 2017 році зросла на 14035 тис. грн. у порівнянні до 2016 року. Відбулося також зростання рентабельності підприємства в цілому з 6,21% у 2016 році до 7,77% у 2017 році, хоча у 2013 році значення цього показника було 24,91%.

У структурі активу балансу оборотні активи переважають необоротні у два рази. Найбільшу питому вагу в структурі всіх активів підприємства займають основні засоби.

Оборотні активи досліджуваного підприємства за аналізований період зросли на 35667 тис. грн., причиною чого є, у першу чергу, зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, яка зросла на 4767 тис. грн. (23,65%) у 2017 році.

В структурі пасивів підприємства переважає власний капітал, що є позитивним явищем. Зростання частки власного капіталу в структурі всіх пасивів підприємства відбулося за рахунок зростання суми зареєстрованого пайового капіталу (+888,18%) та нерозподіленого прибутку (+18,83%).

Найбільшу питому вагу в операційних витратах займають матеріальні витрати – 66,92 % у 2017 році, другий за вагою елемент операційних витрат – це амортизація, яка склала 10,47% від загальної структури витрат у 2017 році.

Встановлено, що можливим є підвищення фінансової стійкості та стабільності досліджуваного підприємства.

3. Одним із основних напрямів удосконалення управління інноваційною діяльністю на підприємстві є покращення обліку інноваційних витрат для її здійснення. Для цього на ТОВ «Микулинецький Бровар» пропонуємо створити фонд інноваційного розвитку для акумулювання усіх витрат, призначених для здійснення інноваційної діяльності за рахунок власних коштів.

4. ТОВ «Микулинецький Бровар» необхідно дотримуватися політики антикризового управління, яка передбачає: здійснення постійного моніторингу фінансового стану підприємства з метою раннього виявлення ознак його кризового розвитку; вибір і використання дієвих внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства; впровадження комплексу заходів щодо вдосконалення управління їх фінансами на інноваційній основі, активізацію інноваційних процесів на всіх ділянках господарської діяльності.

5. З метою управління ризиками підприємства, необхідно здійснювати прогнозування прибутковості підприємства. Згідно результатів здійсненого прогнозування, можемо зробити висновок, що за рахунок впровадження інновацій, зниження собівартості продукції, технічного переоснащення виробництва ТОВ «Микулинецький Бровар» може досягнути суттєвого

зростання прибутку.

6. Представлено стратегічний аналіз діяльності підприємства, окреслено його можливості на ринку (опанування нових ринків збуту, зокрема, через розширення зовнішнього ринку збуту і введення в дію сприятливого державного регулювання, філософія здорового способу життя тощо) та загрози (зміна уподобань споживачів при споживанні міцних алкогольних напоїв, скорочення обсягів виробництва в галузі, регламентування цін державою); оцінювання сильних і слабких сторін товариства дало змогу встановити, що сильних сторін у ТОВ «Микулинецький Бровар» є більше, ніж слабких. Одними із них є те, що воно має вихід на зовнішні ринки і бажає їх розширювати. Позитивно можна охарактеризувати використання інноваційних технологій досліджуваним підприємством.

7. Запропоновано розширити сферу діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар» через підвищення обсягів існуючого виробництва з вирощування зернових культур: пшениці, ячменю, жита і хмелю на орендованих землях з метою забезпечення сировиною підприємства за рахунок впровадження інновацій через залучення інвестицій для закупівлі високотехнологічної техніки, в першу чергу, хмелезбирального комбайна, що призначений для збирання шишок хмелю. Досягнути прогнозованої точки беззбитковості при розширенні такого бізнесу можна буде вже за перший рік його ведення, а сформований амортизаційний фонд дозволить оновити обладнання і працювати вже на отримання чистого прибутку.

8. Обсяги фінансування заходів з охорони праці на ТОВ «Микулинецький Бровар» зросли більше, ніж вдвічі, упродовж аналізованого періоду: з 34,82 тис. грн. у 2013 році до 73,58 тис. грн. у 2017 році. У випадку настання НС керівництвом підприємства проводяться активні дії із координації всіх структурних підрозділів з метою надання невідкладної допомоги потерпілим, усунення загрози життю та здоров'ю людей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Лупиніс М.І. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Актуальні задачі сучасних технологій : зб. тез доповідей міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів, (Тернопіль, 27–28 листоп. 2019) / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. Тернопіль : ТНТУ, 2019. Т.3. С. 141.

АНОТАЦІЯ

Лупиніс М.І. Механізм і джерела інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства (на прикладі ТОВ «Микулинецький Бровар»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об'єктом дослідження є виробничо-господарська діяльність та процеси інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Микулинецький Бровар».

Метою роботи є дослідження механізмів та джерел здійснення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності на ТОВ «Микулинецький Бровар».

Методи дослідження: методи діалектики, аналізу, синтезу, дедукції, табличний і графічний методи, фінансовий та економічний аналіз господарської діяльності підприємства, економіко-математичне моделювання та кореляційно-регресійний аналіз.

У роботі розкрито теоретико-методичні засади інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Встановлено види, форми та джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Здійснено аналіз та оцінювання техніко-економічних і фінансових показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар». Розроблено рекомендації щодо удосконалення управління інноваційною діяльністю на досліджуваному підприємстві. Проаналізовано тенденції функціонування та розвитку пивоварної галузі, а також зовнішнє середовище підприємства. Обґрунтовано економічну ефективність запропонованого бізнес-плану розширення сфери діяльності ТОВ «Микулинецький Бровар».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ.

ANNOTATION

Lupynis M.I. Mechanism and sources of investments provision of enterprise innovative development (LLC “Mykulynetskyi Brovar” as a case study). – Manuscript.

Research for obtaining the “Master” educational degree in specialty 072 “Finance, Banking and Insurance”. – Ternopil Ivan Puluj National Technical University. – Ternopil, 2019.

The object of the research is production and economic activity and processes of investment provision of innovative development at LLC «Mykulynetskyi Brovar».

The aim of the research is to investigate the mechanisms and sources of investment provision of innovative activity at LLC «Mykulynetskyi Brovar».

Methods of the research: methods of dialectics, analysis, synthesis, deduction, tabular and graphical methods, financial and economic analysis of enterprise economic activity, economic-mathematical modeling and correlation-regression analysis.

Theoretical and methodological foundations of the enterprise’s investment and innovative activities are revealed in the thesis. Types, forms and sources of investment provision of innovative activity are determined. The analysis and evaluation of the technical, economic and financial indicators of production and economic activity of LLC «Mykulynetskyi Brovar» were carried out. Recommendations on improvement of innovation activity management at the studied enterprise are developed. The tendencies of functioning and development of the brewing industry, as well as the external environment of the enterprise are analyzed. The economic efficiency of the proposed business plan for expanding the scope of the LLC «Mykulynetskyi Brovar» activity is substantiated.

KEYWORDS: INVESTMENT, INNOVATION, INVESTMENT PROVISION OF INNOVATIVE ACTIVITY, ECONOMIC EFFICIENCY.